

Wyrok z dnia 20 sierpnia 2001 r.

I PKN 580/00

Stronie, której nie doręczono odpisów załączników do pisma procesowego strony przeciwnej, nie przysługuje prawo powoływania się na uchybienie art. 128 KPC, jeżeli przed końcem posiedzenia następującego bezpośrednio po tym uchybieniu nie zgłosiła stosownego zastrzeżenia na podstawie art. 162 KPC.

Przewodniczący SSN Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Sędziowie SN:
Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2001 r. sprawy z powództwa Józefa K. przeciwko Cementowni N. Spółce z o.o. w S.-N. o odprawę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 19 kwietnia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację;

nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kielcach wyrokiem z 11 stycznia 2000 r. oddalił powództwo Józefa K. przeciwko Cementowni N. Spółce Akcyjnej w S.-N. o odprawę pieniężną w kwocie 15.000 złotych w związku z zaprzestaniem pracy u strony pozwanej. Odprawy tej powód domagał się na podstawie postanowień paktu socjalnego obowiązującego u byłego pracodawcy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanej Spółce do 12 września 1997 r. Wcześniej pracował w Zakładach Cementowo-Wapienniczych N. (poprzedniku prawnym pozwanej). Stosunek pracy powoda ustał z dniem 13 września 1997 r. na skutek rozwiązania przez pracodawcę łączącej strony umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 53 § 1 KP po wyczerpaniu przez powoda okresu zasiłkowego (a dokładniej - w związku z niezdolnością powoda do pracy

wskutek choroby, trwającą dłużej niż okres pobierania z tego tytułu zasiłku). W związku z przejściem na rentę inwalidzką pracodawca wypłacił powodowi odprawę rentową w kwocie 5.667,36 złotych na podstawie przepisów Kodeksu pracy. W pozwanej Spółce obowiązuje pakiet socjalny, na który składają się: 1) zawarte w dniu 24 czerwca 1996 r. pomiędzy Zarządem Zakładów Cementowo-Wapienniczych N. SA i organizacjami związkowymi działającymi w tych Zakładach oraz spółką D.Z. GmbH jako nabywcą pakietu akcji tych Zakładów porozumienie dotyczące spraw socjalno-bytowych, przewidujące, że pracownikom wypowiadającym umowę o pracę dobrowolnie w czwartym roku od podpisania porozumienia oraz zwalnianym z przyczyn zakładu pracy po okresie czterech lat objętym porozumieniem będą wypłacane odprawy pieniężne, 2) zawarty w dniu 27 listopada 1998 r. między Zarządem pozwanej Spółki oraz działającymi w niej organizacjami związkowymi program optymalizacji zatrudnienia, polegający na stworzeniu możliwości wcześniejszego odejścia z pracy pracowników, którzy przed dniem 1 grudnia 1998 r. zadeklarowali chęć rozwiązania z nimi stosunku pracy, z wyłączeniem rozwiązania umów o pracę na podstawie art. 52 § 1 KP i art. 53 § 1 KP, 3) sporządzony 11 grudnia 1998 r. aneks do protokołu uzgodnień z 27 listopada 1998 r. przewidujący prawo do odprawy wynikającej z porozumienia z 24 czerwca 1996 r. także dla tych pracowników, którzy rozwiązali stosunek pracy po 1 stycznia 1998 r. a przed 27 listopada 1998 r. Ten ostatni aneks wyliczał imiennie pracowników, których to uzgodnienie dotyczyło; wśród nich nie było powoda. Sąd Rejonowy ocenił, że roszczenie powoda jest pozbawione podstaw. Powód przestał być pracownikiem pozwanej Spółki przed 1 stycznia 1998 r., a więc przed datą, od której zwalniani pracownicy nabyli prawo do odprawy na mocy aneksu do protokołu uzgodnień z 27 listopada 1998 r. Powód nie nabył prawa do odprawy, bo nie znalazł się w grupie zwalnianych pracowników objętych postanowieniami pakietu socjalnego.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach wyrokiem z 19 kwietnia 2000 r. oddalił apelację powoda. W apelacji powód zarzucił naruszenie art. 11 KC polegające na nierównym traktowaniu powoda na tle innych pracowników pozwanej Spółki, w szczególności przez odmowę wypłacenia mu odprawy w sytuacji, gdy odprawy takie otrzymali pracownicy pracujący krócej od niego oraz nieuwzględnienie tego, że powód w pozwanej Spółce utracił zdrowie.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zarzut naruszenia art. 11 KC jest chybiony z tej przyczyny, że wskazany przepis dotyczy nabycia pełnej zdolności do czynności

prawnych, a nie dyskryminacji pracownika w stosunkach pracy. Domniemywać można, że wnoszącemu apelację faktycznie chodziło o art. 11³ KP, z którego wynika, że niedopuszczalna jest jakakolwiek dyskryminacja w stosunkach pracy, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, przekonania zwłaszcza polityczne lub religijne oraz przynależność związkową. Tak skonstruowany zarzut apelacji jest nieuzasadniony. Brak jest w działaniach strony pozwanej elementów dyskryminujących powoda w związku z tym, że pracodawca nie wypłacił mu odprawy pieniężnej przewidzianej w pakiecie socjalnym dla pracowników odchodzących z pracy w pozwanej Spółce w okresie od 1 stycznia do 27 listopada 1998 r. Odmowa wypłacenia powodowi odprawy nie wynikała z dyskryminacji powoda, lecz z tej przyczyny, że nie spełniał on warunków do jej otrzymania, ponieważ przeszedł na rentę inwalidzką we wrześniu 1997 r., podczas gdy aneks do protokołu uzgodnień przewidywał wypłatę odpraw dla pracowników, których zatrudnienie ustało po 1 stycznia 1998 r. Powód przestał być pracownikiem strony pozwanej wcześniej, bo przed 1 stycznia 1998 r. Pracodawca nie naruszył zatem postanowień porozumień socjalnych odmawiając powodowi prawa do zwiększonej odprawy. Odprawę należną na podstawie przepisów ogólnych powód zaś otrzymał.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód, zaskarżając go w całości. Jako podstawy kasacji skarżący wskazał: 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, w szczególności art. 11 KP, polegające na nierównym traktowaniu powoda w stosunku do innych pracowników pozwanej Spółki, 2) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 227 KPC polegające na nieprzeprowadzeniu wnioskowanego w pozwie dowodu z dokumentów pozwanej Spółki wyszczególniających pracowników, którym przyznano odprawy w momencie ustania zatrudnienia oraz art. 128 KPC polegające na nedoręczeniu pełnomocnikowi powoda załączników do pisma pozwanej z 28 listopada 1999 r. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda żądanej w pozwie odprawy.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana wniosła o jej oddalenie. Poinformowała, że po przekształceniach dawna Cementownia N. Spółka Akcyjna stała się Cementownią N. Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma uzasadnionych podstaw. Zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania odnoszą się *de facto* do postępowania przed Sądem Rejonowym jako sądem pierwszej instancji, a nie przed Sądem Okręgowym jako sądem apelacyjnym, nie mogą zatem stanowić skutecznej podstawy kasacji. Skoro Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje od orzeczeń sądów drugiej instancji (art. 392 KPC), to w kasacji można podnosić jedynie zarzuty przeciwko postępowaniu przed sądem drugiej instancji, chyba że chodzi o tego rodzaju naruszenia, które sąd w każdej instancji powinien brać pod uwagę z urzędu, na przykład o nieważność postępowania. Z pewnością do tej ostatniej kategorii uchybień nie należy naruszenie art. 227 KPC lub art. 128 KPC.

Niezależnie od tej ogólnej uwagi, odnoszącej się do przedmiotu zarzutów kasacyjnych i zakresu rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, stwierdzić należy, że zarzuty naruszenia wskazanych w kasacji przepisów postępowania są pozbawione racji. Zarzut naruszenia art. 227 KPC jest niesłuszny. Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie wnioskowanym przez powoda, w szczególności przeprowadził dowód z dokumentów „wyszczególniających pracowników, którym przyznano odprawy w momencie ustania zatrudnienia”. Dokumenty te - w postaci aneksu do protokołu uzgodnień z 27 listopada 1998 r. oraz informacji o dacie i sposobie rozwiązania umowy o pracę z pracownikami objętymi aneksem - zawierające listę szesnastu pracowników, którym przyznano odprawy, zostały przedstawione Sądowi Rejonowemu dwukrotnie. Po raz pierwszy, przez powoda przy pozwie, po raz drugi, przez pozwaną Spółkę przy piśmie z 28 listopada 1999 r. Z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego wynika, że Sąd ten przeprowadził dowód ze złożonych dokumentów, odniósł się bowiem do nich dokonując ustaleń faktycznych. Ani w apelacji, ani w kasacji pełnomocnik powoda nie opisał innych dokumentów, które jego zdaniem powinny być złożone przez stronę pozwaną na żądanie Sądu i z których Sąd powinien przeprowadzić dowód. Nawet jeżeli skarżącemu chodziło o jakieś inne dokumenty - bliżej nieokreślone - to zarzut dotyczący nieprzeprowadzenia dowodu z tych dokumentów przez Sąd Rejonowy nie może być skutecznie podnoszony w kasacji. W apelacji pełnomocnik powoda nie domagał się przeprowadzenia dowodu z dokumentów innych niż te, które zostały złożone w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Zarzut dotyczący naruszenia art. 128 KPC jest również nieskuteczny. W ramach tego zarzutu skarżący podnosi, że pełnomocnikowi powoda nie doręczono załączników do pisma procesowego strony pozwanej z 28 listopada 1999 r. Pismo to zostało złożone w postępowaniu przed Sądem Rejonowym. Jego odpis doręczono pełnomocnikowi powoda na miesiąc przed kolejną rozprawą [...]. Z treści pisma jednoznacznie wynikało, że załączone są doń dokumenty, o które Sąd zwracał się do strony pozwanej. Pełnomocnik powoda otrzymał odpis pisma w dniu 10 grudnia 1999 r. Na rozprawie w dniu 11 stycznia 2000 r., poprzedzającej wydanie przez Sąd Rejonowy wyroku, nie zwrócił Sądowi uwagi na to, że nie otrzymał odpisów załączników do pisma strony pozwanej z 28 listopada 1999 r. Sąd Rejonowy miał wobec tego podstawy, aby zakładać, że załączniki te są pełnomocnikowi powoda znane. Pełnomocnik powoda, obecny na rozprawie przed Sądem Rejonowym poprzedzającej wydanie wyroku, powinien był w trybie określonym w art. 162 KPC zwrócić w toku posiedzenia uwagę Sądu na uchybienie przepisowi art. 128 KPC, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Skoro tego zastrzeżenia nie zgłosił, nie przysługuje mu prawo powoływania się na to uchybienie w dalszym toku postępowania, zwłaszcza że nie uprawdopodobnił, iż nie zgłosił zastrzeżeń bez swojej winy. Powód utracił prawo powoływania się na ewentualne uchybienie przepisowi art. 128 KPC, skoro nie zwrócił na nie uwagi przed końcem posiedzenia następującego bezpośrednio po tym uchybieniu.

Również zarzut naruszenia art. 11 KP jest nieskuteczny. Przepis ten stanowi, że nawiązanie stosunku pracy, bez względu na jego podstawę prawną, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika. Zarzut naruszenia tego przepisu jest nieadekwatny do istoty sprawy, przedmiotu żądań powoda i materialno-prawnych podstaw rozstrzygnięcia Sądu o tych żądaniach. Już Sąd Okręgowy wytknął wnoszącemu apelację powołanie niewłaściwego przepisu przy zarzucie dotyczącym dyskryminacji powoda w związku z nierównym traktowaniem go w porównaniu z innymi pracownikami. Mimo zwrócenia uwagi na tę nieprawidłowość, skarżący w kasacji ponownie powołał niewłaściwy przepis. Wskazany w kasacji art. 11 KP nie dotyczy bowiem dyskryminacji pracownika w stosunkach pracy. Ze względu na charakter prawny skargi kasacyjnej i związanie Sądu Najwyższego przedstawionymi przez skarżącego podstawami kasacyjnymi, a w ich ramach przytoczonymi zarzutami naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego i procesowego (art. 393¹¹

KPC), nie jest możliwe rozważanie przez Sąd Najwyższy naruszenia innych niż wskazane w kasacji przepisów prawa.

Ze względów wyżej przedstawionych Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹² KPC.

=====